

N:o 20/1943.

Ålands landsting med förslag till landskapslag angående offentliga nöjen på landsbygden i landskapet Åland.

Republikens President har vid i statsrådet den 19 juni 1942 skedd föredragning av Ålands landstings den 28 februari 1942 fattade beslut om antagande av landskapslag angående offentliga nöjen på landsbygden i landskapet Åland funnit, att Landstingets beslut innebar överskridande av dess lagstiftningsbefogenhet, på grund varav Presidenten, med stöd av 12 § 3 mom. självstyrelselagen förordnade, att ifrågavarande landskapslag skulle förfalla.

I förevarande ärende hade Presidenten infordrat Högsta domstolens utlåtande. Sedan landskapsnämnden på därom gjord anhållan, erhållit bestyrkt avskrift av detta utlåtande, som är dagtecknat den 12 juni 1942, har landskapsnämnden kunnat erhålla kännedom om motivet för Presidentens ståndpunkt till landskapslagen i fråga. Högsta domstolen har nämligen uttalat följande, av underskriven sekreterare översatt till svenska: "I 11 § av landskapslagen stadgas, att landskapsnämnden äger, där synnerliga skäl sådant påfordra, förbjuda anordnande av offentliga nöjen eller meddela allmänna inskränkande bestämmelser beträffande dem. Enligt motsvarande § 10 a i rikets förordning tillkommer sådan rätt i riket ministeriet för inrikesärendena. Oklart förblir, huruvida genom landskapslagens stadgande är avsett att medge landskapsnämnden rätt att meddela även sådana offentliga nöjen rörande allmänna bestämmelser, vilka innehålla rättssatser och vilkas meddelande sålunda hör till lagstiftningen. Emedan ifrågavarande stad-

883  
 gande är avfattat i sådan form, att detsamma måste anses giva landskapsnämnden dylik rätt, och stadgandets intagande i landskapslagen sålunda skulle innebära den landstinget tillkommande lagstiftningsrättens överförande på landskapsnämnden, vilket enligt självstyrelselagen icke är möjligt, och landstinget sålunda i detta avseende har överskridit sin lagstiftningsrätt, anser Högsta domstolen, att den av landstinget godkända lagen borde lämnas att förfalla."

Landskapsnämnden har i sin framställning med förslag till nuberönda landskapslag av den 21 januari 1942, vilken framställning legat till grund för Landstingets beslut, hemödat sig om att klargöra, att det i 11 § landskapsnämnden medgivna bemyndigandet icke varit avsett att åt landskapsnämnden överlämna någon subsidiär lagstiftningsbefogenhet, utan har syftemålet med stadgandet enbart varit att lämna åt landskapsnämnden en viss förvaltningsbefogenhet. Denna uppfattning har också Ålandsdelegationen givit uttryck åt i sitt i saken avgivna utlåtande av den 29 april 1942, uti vilket Delegationen efter motivering tydligt och klart framhållit, att "stadgandet i 11 § av landstingsbeslutet icke i kompetensavseende påkallar erinran från statsmaktens sida."

Det hade varit landskapsnämndena avsikt att redan till Landstingets höstsession 1942 inkomma med nytt förslag till ifrågakommen, av behovet nog så påkallad landskapslag. Men då underskriven sekreterare på sommaren 1942 av vederbörande föredragande uti ministeriet för inrikesärendena erfor, att en ny förordning om offentliga nöjen, gemensam för landsbygd och städer, komme att utfärdas redan före Landstingets nämnda session, beslöt landskapsnämnden vid föredragning av



538

Ärendet den 29 juli 1942, att nämnda förordning skulle inväntas och, efter det sådan utfärdats, skulle av sekreteraren uppgöras och landskapsnämnden föreläggas nytt förslag till landskapslag om offentliga nöjen gemensam för landsbygden och Mariehamn. Emellertid har nästnämnda förordning låtit vänta på sig och någon gemensam förordning om offentliga nöjen på landet och i städer har ej heller utfärdats, men väl den 13 augusti 1943 tvenne förordningar om ändring av förordningen angående offentliga nöjen i stad och köping samt om ändring av förordningen angående offentliga nöjen på landsbygden. Uti den förstnämnda förordningen hava 1, 2 och 13 §§ i förordningen den 23 januari 1931 angående offentliga nöjen i stad och köping samt genom den senarenämnda 1, 2, 4 och 9 §§ i förordningen angående offentliga nöjen på landsbygden, 2 § sådan densamma lyder i förordningen den 4 juni 1931, erhållit ändrade lydelse.

I detta nu synes tidpunkten vara inne för landskapsnämnden att inkomma med nytt lagförslag i förevarande fråga. Och emedan landskapsnämnden har för avsikt att samtidigt med förevarande framställning ingå till Landstinget jämväl med en annan sådan om antagande av landskapslag angående offentliga nöjen i Mariehamn, kan det vara på sin plats att här i korthet på en gång redogöra för ifrågavarande ändrade bestämmelser i vardera nöjesförordningen och i den andra framställningen endast hänvisa till den förevarande. Syftemålet med dessa ändringar synes uppenbarligen vara att förhindra det alltjämt ökade kringgåendet av förordningarnas stadganden. Sålunda underkastas i vardera ändrade förordning nöjestillställningar, till vilka tillträde

beredes endast personligen inbjudna eller eljest bestämda personer eller de, som tillhöra sådant sällskap, förening eller annan sammansättning, de bestämmelser, vilka gälla om offentliga förlustelsetillfällen, därest av deltagarna eller någon del av dem uppbäres inträdes- eller annan deltagaravgift, om tillfället föranstaltas på allmän plats i offentlig nöjeslokal, näringsrörelse tillhörig lokal eller annan allmän lokal, eller om det tillfälle, som anordnas på enskilt område eller i enskild lokal, med avseende å deltagarnas antal, förlustelsens art eller andra omständigheter icke kan anses såsom en hembjudning eller därmed jämförligt tillfälle.

Enligt de bägge nya förordningarna anses som offentliga förlustelsetillfällen även mot betalning föranstaltade danskurser, om nya elever mottagas under kursens fortgång eller om under kurstiden anordnas under längre tid än en halv timme dagligen pågående samfärdadanställfällen eller deltagaravgift uppbäres annorlunda än för hela kursen.

Vidare finnas i de nya förordningarna utförligare bestämmelser än förut om tillstånd till offentligt nöje, ansökans innehåll, program, ordningsmän, m.m. Beträffande dessa bestämmelser för landsbygdens vidkommande överensstämma dessa dock i huvudsak med bestämmelserna i tidigare gällande förordning. Slutligen kan tilläggas, att bestämmelserna i vardera förordningen om straff för överträdelse ändrats, sålunda, att den övre gränsen för bötesbeloppet avlägsnats.

Det är naturligt, att landskapsnämnden underkastat de nyssrelaterade förordningarna en noggrannare granskning på det att visshet



540

kunde vinnas, om de nya bestämmelserna vore lämpliga att inarbeta i landskapsnämndens <sup>nya</sup> förslag till landskapslagar. Landskapsnämnden har funnit, att desamma såväl för landsbygden som för stad äro ändamålsenliga jämväl för landskapets vidkommande. Beträffande 1 § 3 mom. bör dock observeras, att däri ingående bestämmelser enligt landskapsnämndens uppfattning icke avse samkväm, som av ekonomiska organisationer anordnas i samband med deras årsstämmor. Införandet i den blivande landskapslagen om offentliga nöjen på landsbygden av de nya stadgandena från rikets förordning av den 13 augusti 1943 giver även landskapsnämnden möjlighet att ur sitt förslag helt utmönstra ovanomförmälda, kritik underkastade och refuserade 11 paragrafs bestämmelser. Skulle för landsbygdens nöjeslivs vidkommande i framtiden fordras ytterligare restriktioner än vad landskapsnämndens nuförevarande lagförslag innehåller, måste väl sådana efter Presidentens och Högsta domstolens åsikt utfärdas genom landskapslag.

Landskapsnämndens förslag till landskapslag om offentliga nöjen på landsbygden är i öfrigt likalydande med den av Landstinget antagna landskapslagen, varför någon vidare motivering av landskapsnämndens förslag icke torde vara nödig.

Med hänsikt till här ovan framlagda synpunkter får landskapsnämnden förelägga Landstinget till antagande följande förslag till landskapslag:

#### "L a n d s k a p s l a g

angående offentliga nöjen på landsbygden i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas härmed:

offentlig förlustelse är tillställning, till vilken allmänheten äger tillträde mot betalning eller avgiftsfritt och vilken med avseende å programmets art bör anses vara föranstaltad i nöjes- eller tidsfördrivssyfte.

Såsom offentliga förlustelsetillfällen böra jämväl anses mot betalning föranstaltade danskurser, om nya elever antagas under kursens fortgång eller därest för eleverna under kurstiden anordnas under längre tid än en halv timme dagligen pågående samfälliga danstillfällen eller deltagaravgift uppbäres annorledes än för hela kursen.

Vad angående offentliga nöjen är stadgat må tillämpas på förlustelsetillfälle, till vilket tillträde beredes allenast personligen inbjudna eller eljest bestämda personer, eller dem, vilka tillhöra sådant sällskap, sådan förening eller annan sammanslutning, som erhållit inbjudan;

1) om av deltagarna eller någon del av dem uppbäres inträdes- eller annan deltagaravgift;

2) om tillfället föranstaltas på allmän plats, i offentlig nöjeslokal, näringsrörelse tillhörig lokal eller annan allmän lokal; eller

3) om det tillfälle, som anordnas på enskilt område eller i enskild lokal, med avseende å deltagarnas antal, förlustelsens art eller andra sådana omständigheter icke kan anses såsom en hembjudning eller därmed jämförligt tillfälle.



med länsmans tillstånd, vilket bör skriftligen ansökas. Ansökningen, vari böra angivas tiden, platsen och programmet för förlustelsen även som de personer, som skola utföra programmet, samt i fall, som äro omförmälda i 4 §, de personers namn, som föreslås till ordningsmän, skall i två exemplar tillställas länsmän senast tre dagar före nöjeställningen. Länsmän är likväl berättigad att, där synnerliga skäl sådant påkalla, upptaga till behandling jämväl efter sagda termin ingiven ansökan.

Å ansökan om tillstånd till föranstaltande av offentlig förlustelse bör skriftlig resolution av länsmän mot stadgad avgift utfärdas. Beviljas tillstånd till förlustelsens föranstaltande, skola tillika tilläventyrs erforderliga anvisningar för ordningens upprätthållande samt förebyggande av eldfara och olycksfall meddelas och i resolutionen intagas. Beträffande dessa anvisningar skall länsmannen vid behov rådgöra med brandmyndigheterna. Resolutionen bör jämväl innehålla uppgift om beloppet av den stämpelskatt, som för inträdesbiljetterna till förlustelsen skall erläggas, samt om ordningsmännens vid nöjestillfället namn, försåvitt ej åt dessa enligt 4 § 2 mom. utfärdas särskilt bevis.

Tillstånd till föranstaltande av förlustelse må beviljas antingen för varje tillfälle särskilt eller, där fråga är om teater-, kinematograf-, varieté- eller andra dylika nöjestillställningar, som upprepat anordnas med enahanda program och på samma plats, för viss tid.

Finner länsmannen vid behandling av ansökan eller eljest förlustelsens föranstaltande vara uppenbart stridande mot lag eller god sed, förbju-

dess föranstaltande. Även i annat fall är länsman berättigad att förhindra förlustelses föranstaltande, såframt han har sannolika skäl att misstänka, att ordningen därvid ej kan upprätthållas, eller där fara för spridning av epidemisk sjukdom, lokalens eller förlustelseplatsens olämplighet eller ock annan giltig orsak nödvändiggör förbud. Länsman äger likaså förbjuda förlustelses föranstaltande, därest på orten i allmänhet eller i den lokal, där förlustelsen är avsedd att äga rum, störande av ordningen tidigare förekommit och fara för upprepning därav av prövas föreligga. Förbjudes förlustelse, skall skälet härtill i resolutionen uppgivas.

Landskapsnämnden kan, efter vederbörandes hörande, förbjuda föranstaltare av förlustelse, därest vid förlustelser, som av honom anordnas, ofta förekommit allvarligare störingar av ordningen, att under högst ett års tid föranstalta förlustelser; och går landskapsnämndens beslut utan hinder av besvär omedelbart i verkställighet.

### 3 §.

Länsman bör, såvitt möjligt, personligen vid förlustelse närvara, då ordningens upprätthållande sådant påkallar. I annat fall kan han efter prövning ombetro ordningens upprätthållande åt honom underlydande polismän eller åt särskilda ordningsmän, för vilket uppdrag vederbörande kommun eller föranstaltaren av förlustelsen bör anskaffa av länsmannen godkända pålitliga och därtill lämpliga personer, och skall länsman därvid tillse, att polis- och ordningsmännen fullgöra sina åligganden.

Ordningssman må av länsmannen godkännas antingen för viss nöjes-



544

tillställning eller för viss tid ej utöver ett år. Åt ordningsman, som godkänts för viss tid, skall av länsmannen utfärdas bevis, som vid behov må förses med vederbörandes fotografi och som länsmannen är berättigad att återkalla, då anledning därtill förekommer.

Vid nöjestillställning tjänstgörande ordningsman skall bära å vänstra armen ett 10 cm brett vitt band med tydlig svart påskrift "Ordningsman".

Polis- och brandchef, av chefskapet beordrat polisbefäl och -manskap ävensom brandbefäl och -manskap, så ock vederbörande ordningsmän och nykterhetspolis, som har rätt att verkställa husundersökning, äga fritt tillträde till offentlig nöjestillställning.

#### 4 §.

Den, som stör ordningen vid förlustelse och ej upphör därmed på tillsägelse, må från förlustelsen avlägsnas.

Polisman eller ordningsman är jämväl berättigad att från förlustelse avlägsna den, som icke iakttagit till den allmänna ordningens och säkerhetens upprätthållande meddelade föreskrifter, ändå att han blivit därpå uppmärksamgjord.

#### 5 §.

Uppstår oordning och kan den icke stävjas genom fridsstörarens avlägsnande, eller befinnes förlustelsen avse något, som strider mot lag eller sårar anständigheten, eller är densamma föranstaltad mot förbud, varom i 2 § 2 momentet stadgas, må polisman eller ordningsman, med uppgift å skälet därtill, avbryta förlustelsen och förbjuda dess fortsättande.

Varder förlustelse sålunda avbruten, skall länsman föranställa polisundersökning i saken och till landskapsnämnden insända utdrag af det därvid tillkomna protokollet.

## 6 §.

Till offentlig förlustelse må ingen infinna sig försedd med skjutvapen, slidkniv, dolk, boxhandske eller annat vapen eller livsfarligt tillhugge. Detta förbud gäller dock ej till uniform hörande vapen, ej heller de i 3 § 2 momentet nämnda personer.

## 7 §.

Var, som icke nöjes åt beslut av länsman, meddelat i stöd av denna landskapslag, må däri söka ändring hos länsstyrelsen i landskapet Åland inom trettio dagar efter delfåendet, denna dag oräknad, men går beslutet likväl utan hinder av besvaren omedelbart i verkställighet.

## 8 §.

Var, som bryter mot denna förordning eller med stöd av densamma utfärdade anvisningar, straffes, därest för gärningen icke annorstädes strängare straff är stadgat, med böter.

## 9 §.

Länsman skall över inom hans distrikt föranstaltade offentliga förlustelser föra särskild förteckning, utvisande av vem ansökan gjorts, när ansökningen inlämnats till länsmannen eller poliskonstapel och när länsmannens resolution därpå utfärdats samt huruvida densamma inneburit tillstånd eller avslag.

## 10 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft och upphävas därigenom.



546  
nom landskapslagarna av den 4 augusti 1924 om antagande av förord-  
ningen angående offentliga nöjen på landsbygden, given den 1 juni 1922,  
samt av den 26 maj 1925 angående förbud att å offentlig nöjeställ-  
ning bära vapen.

Mariehamn den 6 oktober 1943.

På landskapsnämndens vägnar:

P. A. H. H. H. H. H.

U. U. U. U. U. U. U.